

УДК 658:338

І.В.Мартинюк, к.е.н.,

Східноукраїнський національний університет ім. В.Дала,

м. Луганськ

ХАРАКТЕРИСТИКА УМОВ ПОТОКОВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Визначено необхідність дослідження умов поточності, які характеризують інноваційні процеси підприємства. Встановлено умови поточності інноваційних процесів підприємства. Охарактеризовано сутність і визначено засіб оцінювання умов поточності інноваційних процесів підприємства.

Определена необходимость исследования условий поточности, которые характеризуют инновационные процессы предприятия. Установлены условия поточности инновационных процессов предприятия. Охарактеризована сущность и определен способ оценивания условий поточности инновационных процессов предприятия.

The necessity of research of conditions of streamingness, which characterize innovation processes of an enterprise, is set. The conditions of streamingness of innovation processes of an enterprise are defined. The essence and way of estimation of conditions of streamingness of innovation processes of an enterprise are described.

Ключові слова: інноваційний процес, умови поточності, характеристика, оцінка.

Для ґрунтовного вивчення й оцінки ефективності управління як сукупними матеріальними потоками, так і поточними процесами загалом, з метою їх оптимізації необхідний особливий методичний інструментарій. Утворення умов поточності здійснюється за рахунок логістичної системи інноваційно орієнтованого підприємства для забезпечення перебігу його інноваційних процесів. При цьому здійснюється узгоджена цілеспрямована діяльність окремих підрозділів інноваційно орієнтованого підприємства та інтеграція управління потоками за всіма етапами виробничо-збутового ланцюга.

У минулому логістика розглядалася як матеріально-технічне забезпечення, логістична система була спрямована на раціоналізацію перебігу саме матеріальних потоків. В умовах сучасної економіки, коли нематеріальні активи стають основним джерелом конкурентної переваги, необхідні такі інструменти, за допомогою яких можна оцінити ці активи, що є запорукою успіху стратегій створення вартості підприємства. Здійснюючи управління процесом, для оцінки й аналізу якого господарська структура не має відповідного методу, вона неминуче стикається з серйозними труднощами. Це стосується, насамперед, необхідності удосконалення не лише матеріальних, а й фінансових, трудових, інформаційних потоків. Оскільки багато з цих потоків є неосяжними, то це ускладнює створення заходів з раціоналізації їх перебігу. Тому необхідно досліджувати умови поточності, які характеризують інноваційні процеси підприємства, і визначити шляхи їх забезпечення.

Сьогодні є достатньо наукових праць, в яких розглядаються суть і класифікація логістичних систем, характеристика основних логістичних концепцій, завдання і методи розрахунку параметрів логістики тощо. Серед провідних вчених, які досліджували зазначені питання, є Є.В.Крикавський [1], Р.Р.Ларіна [2], В.І.Сергєєв [3], А.М.Гаджинський [4] та ін. Дослідженню зв'язку

логістики та інноваційної діяльності підприємства присвячені праці Г.Р.Руденка [5], І.В.Тереніної [6] та ін. Зокрема, Є.В.Крикавський і А.М.Гаджинський розглядають основи теорії логістики [1; 4], Р.Р.Ларіна досліджує маркетинг-логістичну концепцію управління територіями [2], В.І.Сергєєв аналізує глобальні логістичні системи [3]. Г.Р.Руденко приділяє увагу інноваційності логістичної діяльності на підприємстві [5], а І.В.Тереніна пропонує впроваджувати інноваційні логістичні системи на підприємствах [6].

Проте, незважаючи на те, що зазначені праці достатньо докладно досліджують проблеми створення логістичних систем на підприємствах та перебіг потоків на підприємстві, самі умови потоковості є недостатньо дослідженими. Як правило, вчені не приділяють увагу умовам потоковості, які характеризують інноваційні процеси підприємства і, отже, не можуть робити достовірні висновки про результативність роботи логістичної системи на підприємстві.

Метою статті є дослідження умов потоковості, які характеризують інноваційні процеси підприємства.

Сьогодні в Україні діяльність багатьох компаній, структурно організованих у великі функціональні відділи, знаходиться під централізованим контролем. У таких умовах діяльності стратегія формується на самому верху організації, а її втілення здійснюється командно-адміністративними методами. Бюджет є неповороткою, тактичною системою контролю. Система управління, заснована виключно на аналізі фінансових показників, є неефективною. Фінансові показники є відстроченими індикаторами: вони говорять про результати і наслідки тих або інших дій, зроблених у минулому. Така політика приводить до того, що в жертву короткостроковим результатам приносяться довгострокова програма створення вартості підприємства і всього ланцюга постачань в цілому [7]. Це обумовлює необхідність створення таких умов потоковості процесів, які б не лише не заважали ефективній діяльності інноваційно орієнтованого підприємства, а й забезпечували б раціональний перебіг його інноваційних процесів.

Збалансована система показників зберегла фінансові показники як відстрочені індикатори, одночасно доповнивши такими, що їх випереджають, тобто чинниками, котрі сприяють досягненню майбутніх фінансових результатів. До показників, які характеризують результативність логістичної системи інноваційно орієнтованого підприємства, слід також віднести оцінки умов потоковості його інноваційних процесів, що обумовлює необхідність їхньої ідентифікації, виміру та інтерпретації.

Сучасне підприємство гостро потребує інструменти для широкого розповсюдження стратегії, а також в чітко розроблених процесах і структурних конфігураціях систем, необхідних для вирішення поставлених завдань і встановлення зворотного зв'язку для отримання досягнутих результатів [8]. Одним з таких інструментів має бути вчасне виявлення, оцінювання і

представлення умов потоковості інноваційних процесів інноваційно орієнтованого підприємства.

Конфігурація і параметри виробничої структури підприємства формуються в рамках стратегії. Можливість оцінки стратегії діяльності підприємства визначається цілями і показниками збалансованої системи управління підприємством. Оскільки показниками, що характеризують ефективність логістичної системи інноваційно орієнтованого підприємства, виступають також оцінки умов потоковості перебігу інноваційних процесів, це обумовлює необхідність ідентифікувати і проаналізувати ці умови.

Слід зазначити, що в умовах розвитку інноваційно орієнтоване підприємство має таким чином перерозподілити повноваження між своїми підрозділами, щоб забезпечити раціональний перебіг інноваційних процесів. Тому про якість управлінських рішень стосовно виробництва та подальшого продажу інноваційного продукту будуть свідчити оцінки умов потоковості пов'язаних з цим процесів.

Як зазначають [3, 4], важливою ознакою працездатності систем управління є їх здатність правильно визначати й оцінювати наслідки рішень, що ухвалюються і реалізуються, за допомогою надійних індикаторів і зворотних зв'язків з дійсністю. Раціональність і працездатність цілісних систем управління можуть мати як однакові, так і протиставлені вектори спрямованості щодо сумарної складової цих векторів ефективності систем управління. Підвищення ступеня раціональності системи управління повинне супроводжуватися забезпеченням поліпшення працездатності, тобто підвищенням ступеня реалізації нової моделі управління. Для цього необхідні нові соціально-економічні, організаційно-технічні, правові і політичні передумови (які вимагають зміни організаційної структури підприємства: їхніх функцій, прав та обов'язків; створення необхідної інформаційно-технічної бази, форм і методів застосування рішень, систему стимулів і мотивацій тощо) [3; 4].

Очевидно, що для інноваційно орієнтованого підприємства наслідки ухвалених рішень стосовно впровадження інновацій можна простежити за терміновістю, інтенсивністю, концентрацією, місткістю та щільністю інноваційних процесів підприємства. Тобто виявлені умови потоковості свідчатимуть про перебіг інноваційних процесів, а отже, і про їх результативність і раціоналізацію.

Для забезпечення перебігу процесів підприємства необхідно забезпечити всі їхні умови потоковості: терміновість, інтенсивність, концентрацію, місткість та щільність. Виходячи з аналізу літератури стосовно характеристик потоків у різних галузях знань [9-11], можна навести загальну характеристику цих умов у табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика умов потоковості [9-11]

Умова	Загальна характеристика
Терміновість	Характеристика часу від початку до кінця перебігу процесу
Інтенсивність	Середня кількість подій в одиницю часу
Концентрація	Відношення кількості часток (потоків) до обсягу, в якому вони знаходяться
Місткість	Максимальна кількість матеріалів, здатних рухатися в одиницю часу в потоці
Щільність	Кількість величини, яка проходить через одиницю площі за одиницю часу

Для забезпечення якості і результативності дій функціональних підрозділів підприємства відповідно до його інноваційної орієнтації необхідно визначити, якими повинні бути зазначені умови потоковості перебігу саме інноваційних процесів, що зумовлює необхідність їх ідентифікації, виміру та інтерпретації. У табл. 2 подано характеристику умов потоковості стосовно інноваційних процесів інноваційно орієнтованого підприємства.

Таблиця 2

Характеристика умов потоковості інноваційних процесів підприємства

Умова	Сутність	Визначення оцінки умови	Примітки
Терміновість	Час перебігу інноваційного процесу	$t = t_1 - t_0$	t – час від початку до кінця перебігу інноваційного процесу, t_0 – час початку перебігу інноваційного процесу, t_1 – час кінця перебігу інноваційного процесу
Інтенсивність	Середня кількість інноваційних процесів за певний період часу	$I = Ni / T$ (год)	I – інтенсивність інноваційних процесів підприємства, Ni – кількість інноваційних процесів підприємства, T – час
Концентрація	Питома вага інноваційних процесів у загальній кількості процесів на підприємстві	$Кон = Ni / Nz$	$Кон$ – концентрація інноваційних процесів, Ni – кількість інноваційних процесів підприємства, Nz – загальна кількість процесів підприємства
Місткість	Максимальна кількість потоків в інноваційному процесі	$M = \text{Max } \sum x_i,$ $x_i \leq n_i$	M – місткість інноваційного процесу, x_i – потік в інноваційному процесі, n_i – інноваційний процес
Щільність	Середня кількість потоків в інноваційному процесі за одиницю часу	$S = \bar{x}i / T$	S – щільність інноваційного процесу, $\bar{x}i$ – середня кількість потоків в інноваційному процесі

Наведена в табл. 2 характеристика умов потоковості інноваційних процесів дає змогу здійснювати аналітичні операції їх ідентифікації, виміру та інтерпретації, в основі кожної з яких є визначення зіставної оцінки цих умов. Наведені формули розрахунку для визначення оцінки умови використовуватимуться для подальшої інтерпретації зазначених умов. Забезпечення всіх умов сприятиме формуванню та адаптації мережі інноваційних процесів до вимог організації управління інноваційною діяльністю підприємства та мінливості зовнішнього середовища.

Слід зазначити, що не можна однозначно визначити шкали тих чи інших оцінок для всіх без винятку підприємств. Оскільки інноваційна орієнтація підприємства пов'язана головним чином із отриманням результатів від

виробництва та продажу продукту, який відрізняється від традиційного за низкою якісних характеристик, то умови потоковості інноваційних процесів підприємств, які орієнтовані на здійснення інноваційної діяльності, теж будуть відрізнятися один від одного. Причиною цього є використання різних методів управління, технологій, належність підприємств до різних галузей промисловості, різні стилі ухвалення господарських рішень, ризики в діяльності інноваційно орієнтованих підприємств, частка ринку, кваліфікація працівників та їхні новаторські здібності тощо.

Таким чином, для забезпечення якості і результативності дій функціональних підрозділів підприємства відповідно до його інноваційної орієнтації і забезпечення перебігу множини процесів підприємства необхідно ідентифікувати і забезпечувати такі умови потоковості, як терміновість, інтенсивність, концентрацію, місткість та щільність. З метою забезпечення інноваційної орієнтації підприємства необхідно підтримувати оцінки умов потоковості на певному рівні, що може бути здійснено за рахунок реорганізації логістичної системи, яка дозволить координувати різноманітні функції підрозділів підприємства та управляти інноваційними процесами.

Список використаних джерел:

1. Крикавський Є. Логістика. Основи теорії : [підруч.] / Є.Крикавський. — Львів: "Інтелект-Захід", 2006. — 456 с.
2. Ларіна Р.Р. Маркетинг-логістична концепція управління територіями : [монографія] / Р.Р.Ларіна. — Донецьк: "Вебер", 2007. — 275 с.
3. Глобальные логистические системы : [учеб. пособ.] / [Сергеев В.И., Кизим А.А., Эльшевич П.А. и др.] ; под общ. ред. В.И.Сергеева. — СПб.: Издательский дом "Бизнес-пресса", 2001. — 240 с.
4. Гаджинский А.М. Основы логистики : [учеб. пособ.] / А.М.Гаджинский. — М.: ИВЦ "Маркетинг", 1995. — 210 с.
5. Руденко Г.Р. Инновационность взаимоотношений видов обеспечения логистической деятельности и управления предприятием / Г.Р.Руденко // Проблемы науки. — 2007. — №8. — С.8-13
6. Теренина И.В. Инновационная логистика в строительном комплексе России / И.В.Теренина. — Ростов-на-Дону: СКНЦВШ, 2007. — 208 с.
7. Трансформація вартості у розвитку відносин "підприємство-клієнт" : [монографія] / [за наук. ред. Є Крикавського і Н.Чухрай]. — Львів: Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2007. — 250 с.
8. Козаченко А.В. Управление крупным предприятием : [монография] / Козаченко А.В., Ляшенко А.Н., Ладыко И.Ю. -- К.: Либра, 2006. -- 384 с.
9. Потоки событий. Простейший поток и его свойства [Электронный ресурс] — Режим доступа : <http://masteroid.ru/content/view/905/42/>.
10. Служба тематических толковых словарей [Электронный ресурс]. -- Режим доступа : www.glossary.ru.
11. Характеристики транспортных потоков [Электронный ресурс] / Строительство и недвижимость -- Режим доступа : <http://www.nestor.minsk.by/sn/2009/31/93101.html>